

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ภาพลักษณ์หญิงไทยในวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลซีไรต์
ของนักเขียนหญิง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของหญิงไทยและกลวิธีการใช้ภาษาใน
วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลซีไรต์ 5 เรื่องของนักเขียนหญิง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 ด้านภาพลักษณ์ของหญิงไทยพบภาพลักษณ์ของผู้หญิงไทย 4 ประการ ได้แก่

1.1.1 ในด้านบุคลิกลักษณะ พบว่ามี 2 ลักษณะคือ

1) ลักษณะภายนอก ซึ่งได้แก่รูปร่างหน้าตา ผิวพรรณและกิริยามารยาทที่
แสดงออก พบว่าผู้หญิงก่อนแต่งงานส่วนมากจะมีหน้าตาสวยและมีลักษณะดึงดูดใจส่วนผู้หญิงที่
แต่งงานแล้วจะมีลักษณะภายนอกเปลี่ยนแปลงไปตามวัย สำหรับผู้ที่อยู่ในสังคมของคนมีฐานะดี
บางคนอาจมีการทำศัลยกรรมเพื่อกงความสวยไว้ให้นานที่สุด แต่หญิงที่ทำงานหนักจนไม่ได้ดูแล
ตัวเอง ก็ทำให้ร่างกาย ผิวพรรณและความสวยงามในวัยสาวทรุดโทรมเร็วกว่าหญิงทั่ว ๆ ไป

2) ในด้านลักษณะนิสัย พบว่ามีลักษณะนิสัยของผู้หญิงไทย 3 ประการ
ประการแรกคือ ผู้หญิงที่มีลักษณะของหญิงไทยสมัยเก่า ประการที่สองคือผู้หญิงที่เริ่มมีการ
เปลี่ยนแปลง ประการที่สามคือผู้หญิงหัวสมัยใหม่

1.1.2 ความสัมพันธ์กับบุคคลและสังคม พบความสัมพันธ์ 2 ลักษณะ คือ

1) ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวพบว่ามีทั้งความสัมพันธ์ที่ดี มี
ความสุข ความสัมพันธ์ในทางไม่ดี แกร้าว ไม่มีความสุข

2) ความสัมพันธ์ของหญิงไทยกับบุคคลในสังคม ผู้วิจัยได้ศึกษาใน

สามประการ คือ ประการแรกความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อน พบว่าหญิงไทยมีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่ดี โดยเป็นความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว เพื่อปรับทุกข์ในการดำเนินชีวิต ส่วนในด้านขัดแย้งกัน ไม่ปรากฏเนื่องจากวรรณกรรมทั้ง 5 เรื่อง เน้นเรื่องราวในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ประการที่สอง ความสัมพันธ์ในฐานะคนรัก มีทั้งสมหวังและเลิกรา ประการสุดท้ายคือความสัมพันธ์ในฐานะผู้ร่วมงาน มีทั้งความสัมพันธ์ที่ดี และความสัมพันธ์ในทางไม่ดี

1.1.3 ด้านแนวทางในการดำเนินชีวิต ผู้วิจัยพบประเด็นจากการศึกษา 3 ประการ

คือ ประการที่หนึ่งคือ การอยู่อย่างเรียบง่าย ได้แก่ การอยู่ใกล้ชิดธรรมชาติ และการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิม ประการที่สองคือ การปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา ได้แก่ ความเชื่อเรื่องบุญกรรม และความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ประการที่สามคือ การรับวัฒนธรรมตะวันตกเป็นแบบในการดำเนินชีวิต ซึ่งได้แก่ การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนตัดสินใจแต่งงาน การมีอิสระในความคิดและตัดสินใจ ทั้งการคบเพื่อน และการแต่งงาน

1.1.4 ด้านสถานภาพและบทบาท ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการศึกษา 3 ลักษณะ

คือ ลักษณะที่หนึ่ง ผู้หญิงในฐานะบุตร พบว่า มีบทบาทของบุตรที่ดี เคารพเชื่อฟังบิดามารดา บุตรที่แสดงบทบาทเป็นคนที่เกลียดบิดามารดาและไม่เคารพเชื่อฟัง ประการที่สอง คือฐานะภรรยา พบภรรยาที่ปรนนิบัติรับใช้สามี ประการที่สามคือ ฐานะมารดา พบบทบาทของมารดาที่ทำหน้าที่ได้อย่างดี อบรมเลี้ยงดูบุตรได้อย่างอบอุ่น มีความสุข และภาพของมารดาที่ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรทอดทิ้งจนทำให้บุตรว่าเหว่ ขาดความอบอุ่น

1.2 ด้านกลวิธีการใช้ภาษา จากการวิเคราะห์พบกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่อภาพลักษณ์

ของผู้หญิงไทย 2 ประการ ได้แก่

1.2.1 การใช้คำ ผู้วิจัยพบว่า มี 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) คำสุภาพ พบ 2 ประเด็น คือ คำที่

กล่าวถึงบุคลิกลักษณะ หมายถึง รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ เสื้อผ้า การแต่งกาย และพฤติกรรมการแสดงออกถึงนิสัยพบว่าผู้เขียนใช้คำสื่อภาพของผู้หญิงในการแสดงบุคลิกลักษณะ คือ สมบูรณ์ หน้าตาอัมเอบ ร่าเริง โดยเป็นลักษณะผู้หญิงวัยกลางคน คำที่กล่าวถึงฐานะทางสังคมของผู้หญิง ได้แก่ คุณหญิงคุณนาย โสเภณี ผู้หญิงหากิน 2) คำไม่สุภาพหรือคำหยาบ ได้แก่ คำว่า กะหรี เด็กเวร อีบ้า อีเปรต อีฉิบหายร้าน 3) คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก มีทั้งคำแสดงอารมณ์ในทางบวก คือ

ยัม ผุดยัม โลงอก ยัมย่องผ่องใส ผ่องใส วิตวายเบาๆ กลัวหัวเราะ หัวเราะก็กล อมยัมปริ่มสุข ยัม
สคใส อิมใจอิมบุญ ผ่องแผ้ว สุขล้ำ แยมบาน คำแสดงความรู้สึกในทางลบ ได้แก่ เกลียด เจ็บแค้น
พุ่มพ่าย ระบอมระบมกรรมกรรม หวิดร้อง กลัว โกรธ บ้า อ่อนล้า หม่น 4) การใช้คำหลากหลายได้แก่
หญิง-สาว-อนงค์, แม่-มารดา, หญิงสาว-สตรี-ผู้หญิง 5) การใช้คำซ้อนได้แก่ อ่อนหวาน กริดกราย
สาวน้อยร้อยซึ้ง เอบางร่างน้อย แม่บ้านแม่เรือน นวนาค แซ่มซ้อย หด้อย ร้าวราน 6) การใช้คำ
ซ้ำ แบ่งเป็น คำซ้ำที่ใช้ไม่ยัก ได้แก่ สาวๆ สวยๆ กรีดๆ คำซ้ำเลียนเสียงพูด ได้แก่ ส้วยส้วย
เสียด้ายเสียดายแดงแดง 7) การใช้คำภาษาต่างประเทศ ได้แก่ โบรกกันโซม แคชเชียร์ เช็กชี เกรซี่

1.2.2 การใช้โวหารภาพพจน์ผู้วิจัยพบว่าในด้านการใช้โวหารภาพพจน์ ปรากฏ

4 ลักษณะ ดังนี้ 1) โวหารภาพพจน์แบบอุปมา ได้แก่ ผู้หญิงประเปรียวสคใสเหมือนชีวิตโรยด้วย
กลีบดอกไม้ หล่อนก็เป็นคนเอบางร่างน้อยราวกับถอดแบบมาจากนางใน รัตนาลบไวรากับลูก
ลิง แม่เหมือนบ้า กลัวจนเหมือนหัวใจหยุดเต้น สะอาดขาวราวหยดสดเกียร 2) โวหารภาพพจน์
แบบอุปลักษณ์ ได้แก่ หล่อนเป็นผ้าขาว หล่อนแข็งเป็นหิน หล่อนเป็นเป้าซ้อม สตรีมีดวงใจเป็น
ดวงไฟไม่ผันผวน 3) โวหารภาพพจน์แบบสัญลักษณ์ ได้แก่ ดอกไม้ หมายถึงผู้หญิง เสือสองตัวอยู่
ถ้ำเดียวกัน หมายถึง บาลี กับอาของสองเมือง หมาหัวเฒ่า หมายถึง เด็กหญิงปล้อง ล้วง หมายถึง
ความเสื่อมเสียของลูกผู้หญิง ปลาหางเปีย หมายถึง ผู้หญิง 4) โวหารภาพพจน์แบบกล่าวซ้ำความ
ได้แก่ แม่กระจาดกันโห่ โบราณอุปมาว่าคือการใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ไม่รู้จักประหยัดเก็บหอมรอมริบ
สตรีแม่บ้านที่มีนิสัยอย่างนี้ โบราณเรียกว่าเป็นกระเชอกันร้ว นิทานเรื่องเงือกน้อยที่ยอมตัดลิ้นเพื่อ
เปลี่ยนหางให้เป็นขาเปรียบเทียบกับแม่ของกะทิ ที่ยอมเลือกอายุสั้นลง แต่พูดได้จนนาทีสุดท้าย

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยนี้ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายผลดังนี้

2.1 การสะท้อนภาพลักษณ์หญิงไทยในวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลซีไรต์ของนักเขียน
หญิงทั้ง 5 เรื่อง พบผู้หญิงไทยมีบุคลิกลักษณะสามแบบ คือ ผู้หญิงสมัยเก่า แบบเริ่มมีการ
เปลี่ยนแปลง และผู้หญิงสมัยใหม่ ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว มีเพียงเรื่องความสุขของกะทิ

ที่นำเสนอภาพครอบครัวในอุดมคติ ส่วนวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ ต่างก็เสนอแง่มุมของปัญหาครอบครัวในสังคมไทย ซึ่งพบเห็นได้โดยทั่วไป และผู้หญิงจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหานั้นทุกเรื่อง เช่น เป็นต้นเหตุของปัญหา เป็นผู้ได้รับผลกระทบของปัญหา ตลอดจนเป็นผู้แก้ไขปัญหาด้านแนวทางในการดำเนินชีวิต พบว่าคือ ผู้หญิงที่ใช้ชีวิตใกล้ชิดธรรมชาติ มีความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม และมีความเชื่อเรื่องบุญกรรม มักเป็นผู้หญิงสูงวัย หรือวัยหลังเกษียณจากการทำงาน ส่วนผู้หญิงที่นิยมรับวัฒนธรรมตะวันตกมาเป็นแบบในการดำเนินชีวิต เป็นผู้หญิงวัยสาวหรือวัยทำงาน ด้านสถานภาพและบทบาท เป็นสภาพปกติที่ดำรงอยู่ในสังคมทั่วไป คือ ผู้หญิงที่ทำหน้าที่เป็นมารดา ภรรยาและบุตร ซึ่งผู้เขียนได้สะท้อนออกมาอย่างสมจริง เหมือนตัวละครมีชีวิตอยู่จริงในสังคม กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่อภาพลักษณ์ของผู้หญิงพบว่าด้านการใช้คำ ผู้เขียนนิยมใช้คำเลียนเสียงพูด คำซ้อนและคำประสมเป็นจำนวนมาก มีการใช้โวหารเปรียบเทียบเพื่อแสดงภาพของผู้หญิงได้อย่างชัดเจน

2.2 ตัวละครหญิงในวรรณกรรมซีไรต์ทั้ง 5 เรื่อง ส่วนใหญ่จะมีรูปร่างหน้าตาสวย สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญารัตน์ ทวีรัตน์ (2541) ที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและบทบาทของสตรีในเรื่องสั้นของยาขอบ พบว่าสตรีจะมีรูปร่างหน้าตาสวยงาม มีกิริยาสุภาพเรียบร้อย ด้านแนวทางการดำเนินชีวิต พบว่าหญิงไทยมีแนวโน้มในการรับวัฒนธรรมตะวันตกมาเป็นแบบในการดำเนินชีวิตมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวัลย์ ศรีพรหมษา (2544) ที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและบทบาทของสตรีในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา พบว่าสตรีมีอิสระในการคบเพื่อนต่างเพศมากขึ้น จึงมีลักษณะและบทบาทแตกต่างจากสตรีไทยในยุคสมัยเก่าหลายประการ

2.3 ผลจากการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของหญิงไทยในงานวิจัยนี้ เป็นเพียงภาพลักษณ์ที่ปรากฏในวรรณกรรมที่นำมาศึกษา จึงอาจทำให้พบภาพลักษณ์ของผู้หญิงไทยไม่ครบทุกด้าน เนื่องจากวรรณกรรมซีไรต์ที่ศึกษาทั้ง 5 เรื่อง ซึ่งมีความหลากหลายด้านรูปแบบในการนำเสนอ กล่าวคือ นวนิยายมักมีขนาดยาวที่มีความเด่นชัดด้านการพรรณนาตัวละครในขณะที่รวมเรื่องสั้นมุ่งเน้นการเสนอแนวความคิดมากกว่าการพรรณนาตัวละคร สำหรับบทกวีนิพนธ์ เป็นบทกวีเชิงประวัตินิยมเสนอแนวคิด อุดมการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จึงมีการพรรณนาถึงบุคลิกลักษณะของผู้หญิงไม่มากนัก

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาภาพลักษณ์หญิงไทยในวรรณกรรมของนักเขียนหญิงที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ควรนำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปประกอบกับข้อมูลเกี่ยวกับสตรีในสังคมไทยปัจจุบันเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรีไทยต่อไป

3.1.2 ควรนำผลจากการวิจัยไปประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับการอ่านและวิเคราะห์วรรณกรรมปัจจุบัน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษาแนวคิด ค่านิยมและพัฒนาการของหญิงไทยจากวรรณกรรมรวมทั้งการสะท้อนความคิดที่ผ่านตัวละครระหว่างนักเขียนหญิงและนักเขียนชายว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรจะทำให้การศึกษาวรรณกรรมกว้างขวางและลุ่มลึกยิ่งขึ้น

3.2.2 ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาที่สื่อภาพลักษณ์หญิงไทยจากวรรณกรรมอื่นๆ

